

ВУЗФ

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО
ЗАСТРАХОВАНЕ И ФИНАНСИ

КУРСОВА РАБОТА

ПО ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ

НА ТЕМА

ВЪЗМОЖНИ ВАРИАНТИ ЗА РЕФОРМА В СОЦИАЛНО ОСИГУРИТЕЛНАТА СИСТЕМА

Изготвил:

Проверил:

София, 2015

УВОД

През последните години, България има нужда да подобри системата на социална защита по един устойчив начин. България има силна фискална позиция, с един от най-ниските дефицити и дългови съотношения в Европейския съюз. Въпреки това, демографският натиск-включително и от гледна точка на емиграцията и застаряването на населението - допринася за значително увеличаване на разходите, отнасящи се за здраве и пенсии, в средносрочен план¹. Тези фактори подчертават важноста правителството да постави акцент върху ефективността и насочването на социалните разходи за повишаване на социалната защита и по този начин да се предотврати извършването на критични разходи, което ще доведе до ограничаване на фискалното пространство.

1. Видове пенсионни системи

Пенсионните системи в света се разделят най-общо на два модела: капиталопокриваща пенсионна система и разходнопокривна или известната като PAYG система (pay-as-you-go system). Тези модели имат различни модификации, но аз ще обобща двете концепции, които стоят зад тях, без да се впускам в подробен анализ на различните пенсионни системи, които съществуват. Капиталопокриващата пенсионна система (fully funded system) е близка до частните застрахователни системи като форма и начин на функциониране. При тази пенсионна система човек акумулира капитал под формата на индивидуални спестовно-осигурителни вноски в лична сметка и при настъпване на определена възраст, той получава пенсия във вид на доживотен анюитет. Сметките се управляват от частни пенсионни компании, които се конкурират по между си. Тези компании функционират до голяма степен като взаимни фондове, защото

¹ World Bank, 2013, "Review of Key Design Parameters and Legislation for Social Assistance Programs in Latvia," European Social Fund Activity, No. IDP/1.4.1.1.1./09/IPIA/NVA/001

инвестират натрупания капитал в ценни книжа на фондовите пазари. Разходнопокривната пенсионна система е държавна пенсионна система, при която пенсионерите получават пенсии от държавата. Средствата за пенсиите се изземват от трудовите доходи на хората в трудоспособна възраст под формата на пенсионно-осигурително вноски. Срещу тези вноски те получават обещание за получаване на държавна пенсия, когато встъпят в пенсионна възраст. От макроикономическа гледна точка, при допускане за постоянно нарастване на работната заплата с едни и същи темпове и наличие на развити капиталови пазари и липса на транзакционни разходи, възвръщаемостите на двете пенсионни системи се изчисляват по следния начин: - Темпът на възвръщаемост на вноските при PAYG система $r = (1+n)*(1+g)$, където n – темп на нарастване на работната сила спрямо пенсионерите, g – темп на нарастване на работната заплата. - Темпът на възвръщаемост на вноските при частната пенсионна е равен на пределната производителност на капитала (MPK). Канцлерът Ото фон Бисмарк въвежда за първи път държавна социално-осигурителна система в Германия през 1889г. Редица страни по целия свят въвеждат разходнопокривната пенсионна системата след Втората Световна Война и Голямата Депресия. Това може да се обясни със състоянието на икономиките по това време – Втората Световна Война и голямата криза от 30-те години водят до хиперинфлация в много страни, която стопява спестяванията на хората, капиталовите пазари не функционират нормално, демографските особености на населението по това време позволява въвеждане на този вид пенсионна система. Разходнопокривната пенсионна система е основана на теоретичната концепция за държава на благоденствието (welfare state). В по-широк смисъл това е идеализиран модел, според който държавата поема главната отговорност за благосъстоянието на нейните граждани във всички аспекти на благоденствието. В по-тесен смисъл това е концепция, според която